

Kvinavegen Hytteforenings kommentarer til høringsforslag i forbindelse med Knaben Kraft AS sin søknad om konsesjon for Stølen Kraftverk datert 28/01 2009.

Generelt

Knaben området har i de siste 10-20 årene utviklet seg til å bli et betydelig turist- og utfartsområde som blir bebodd (i hytter) og besøkt av et stadig økende antall mennesker. Denne utviklingen, som vi tror vi trygt kan si er støttet og tiljublet fra alle hold, er tuftet på to hovedpillarer:

1. Området er et enestående naturområde basert på fjelldalene og høyfjellet som er av naturmessig meget høy kvalitet. Siden tilstrømningen av hyttefolk og turister stadig øker kan det slås fast at det først og fremst er selve naturopplevelsen ved de unike heiene som er av stor verdi – næring og fritidssystemer knyttet til jakt og i noen grad fiske har ikke samme betydning i og med at bare en liten andel av interessentene vil kunne ta del i dette. Et meget viktig forhold i denne sammenheng er at adkomsten til fjellet er meget lett og god. Dette er et viktig fortrinn, ikke minst av hensyn til dem som kanskje ikke er så spreke men som likevel ønsker å kunne komme til fjells.
2. Kulturen og kulturminnene fra gruvevirksomheten som foregikk over en 200 års periode fra den første enkle skeiding av malm utført av bøndene på 1700 tallet og fram til en moderne gruvedrift som vokste fram på begynnelsen og midten av 1900 tallet. Restene etter denne virksomheten er spredt over et betydelig område hvor der har vært bergmessig og tilknyttet virksomhet av ulik karakter. Det vil være kjent at Riksantikvaren har vurdert Knaben 2 gruveanleggene til å være av klart museal verdi på høyt nasjonalt nivå og har bevilget betydelige midler til å rehabilitere og ivareta dette, samt et program for ytterligere utvikling. Men i tillegg til selve det sentrale anlegget foreligger der en unik helhet som ble utviklet over disse 200 årene. Det er klart at smågruver, forsøksdrift, hustufter, røskinger, demninger og rørgater kommer i denne kategori.

Kulturminner

Når man leser Knaben Krafts AS sin søknad fremgår det med all tydelighet at fordelene ved denne foreslåtte utbygningen har fått langt større fokus enn ulempene. Videre går det fram at utbyggeren og de konsulentene han har valgt å støtte seg på i hovedsak har basert sin rapport på "tekstbook kriterier" som er etablert i kraftnæringen i Norge som kapittel 3 og vedlegg 6. Dette er vel og bra og er sikkert en nødvendig gjennomgang i forhold til gjeldende regelverk.

Men man har helt unnlatt å berøre de kulturhistoriske sidene ved dette området. Som et eksempel er det påpekt at området fremstår som "i betydelig grad menneskepåvirket", bl.a. demninger og rørgater. Et annet sted er det opplyst at den gamle rørgaten fra Inntaksdammen og ned til Stølen vil bli fjernet. Ved dette kommuniserer utbyggeren at området allerede er "menneskepåvirket" og at det derfor ikke er så farlig at det kommer mer, samt at det må være en fordel den gamle (og stygge?) rørgaten skal bort. Denne type utsagn gjør det tydelig at utbyggeren overhodet ikke har tatt

kulturhistoriske hensyn i sin konsekvensanalyse. Dette er meget beklagelig, både saken i seg selv, og med henblikk på det som er sagt i pkt 2 ovenfor om det ene fundamentet for Knabens attraksjon. Det er betimelig å påpeke at denne attraksjonen er den som gjør Knaben unik sammenlignet med andre nærliggende heie- og hytteområder som Sirdal og Åseral.

Basert på dette må vi påpeke at konsekvensutredningen er ufullstendig og det må kreves at utbygger retter opp dette ved å gjøre en langt mer grundig vurdering. Denne bør inneholde en omfattende registrering av de omtalte kulturminner som åpenbart er av betydning på nasjonalt nivå. Siden kulturhistorien utgjør en helhet bør den som ønsker å gjøre store inngrep innenfor et begrenset område likevel pålegges å utrede helheten. En vil tro at en slik registrering og analyse vil være av stor verdi for Kvinesdal kommune og andre lokale aktører som for eksempel Kvinesdal Historielag med sine over 1100 medlemmer.

Naturinngrep.

I tillegg til inngrepene som omtalt ved rørgaten vil selve neddemningen av Finndalsdammen være det mest dominerende og skjemmende naturinngrep. Det har nå gått nesten 40 år siden demningen ble nedtappet etter gruvedriftens nedleggelse. Av søknadens bilder 1 og 2 fremgår at naturen ennå ikke har klart å skjule sporene etter det gamle vannspeilet, men den er kommet godt i gang. Dette viser hvor sårbar naturen er i dette fjellområdet og må i seg selv gi grunnlag for å vurdere om det i det hele tatt er forsvarlig å gjenopprette en regulert vannflate som vil ligge der som et motbydelig svart sår hele sommeren.

Forholdet aksentuerer også med all tydelighet at det må stilles meget strenge krav til utbygger når det gjelder inngrep og reetablering av naturen etter anleggsarbeidene. Forfatteren av denne rapporten opplevde selv hvordan det så ut da Finndalsdammen var operativ under Knabens driftstid. Den eneste måten å unngå dette på eller minimere dette problemet på er å sette krav om ingen eller meget begrenset variasjon av vannstanden.

Adkomst.

Sommer: Adkomsten til områdene øst, nordøst og nord for Knaben/Finndalsdammen vil bli betydelig forverret ved den foreslåtte utbygningen. Dette gjelder bl.a. rutene mot Blåknuten, Blåtjønn, Atlanteren, Kyrevann, Punsevann og Skjerkefossen. Men særlig adkomsten mot Holevoilene og Knaberøysa vil bli sterkt forringet ved at både traseen på sydsiden og nordsiden av en neddemmet Finndalsdam er svært mye mer besværlige enn den nåværende trase rett over bekken mellom indre og ytre Finndalsvann. Det står i utbyggers rapport at ny trase skal etableres, men det er ikke angitt hvordan.

Hensett til topografien i området er det ikke mulig å lage en god trase uten betydelige sprengningsarbeider, og selv da vi har i det hele tatt problemer med å se hvordan en akseptabel ny trase kan etableres. Som nevnt tidligere er lett adkomst til fjellet en av de viktige attraksjonene for Knaben området, dette er spesielt verdifullt for den som ikke er så sprek. Dette er et tungtveiende forhold som utbygger må ta hensyn til. Det må her kreves at utbygger gjør klart rede for hvordan han

vil etablere en akseptabel løsning. Slik saken står nå, så foreligger bare en udokumentert påstand om at han vil lage en ny trase, intet om hvilke kvalitetskrav som legges til grunn.

Vinter: Om vinteren foreligger i hovedsak to problemstillinger; (1) løypemaskinen kan ikke gå over islagt vann og (2) hvis vannflaten reguleres vil isen bli farlig å ferdes på også for skiløpere.

Når det gjelder løypemaskinen foreligger de samme problemstillingene om vinteren som det som er omtalt for sommeren; En ny trase må etableres, men utbygger har overhodet ikke konkretisert hvordan han har tenkt å gjøre dette. Videre er det vanskelig å se hvordan han kan få til å etablere en akseptabel løsning.

Forfatteren opplevde selv forholdene under Knabens driftstid hvor mesteparten av vannet i Finndalsdammen ble brukt i oppredningsprosessen. Da ble demningen ofte nedtappet på ettervinteren og dette resulterte i store sprekker og bratte fall på isen, nærmest som en skrugard i Nordishavet. Dette skyldes den spesielle undervanns topografien i området, og det var da farlig å gå over isen.

Hensett til det store antall mennesker som nå ferdes i fjellet vinterstid, samt at mange av disse ikke er spesielt fjellvante og heller ikke har erfaring ned regulerte vassdrag, synes det helt klart at en eventuell vannstandsvariasjon om vinteren vil medføre en betydelig sikkerhetsrisiko. Det er helt klart at varsling/skilting ikke vil være tilstrekkelig til å redusere denne sikkerhetsrisikoen til et akseptabelt nivå. Utbygger har ikke gjort rede for hvordan han vil håndtere disse forholdene. Man må anta at den eneste akseptable løsningen ligger i at vannspeilet ikke må reguleres, dette som en restriksjon på driften av kraftverket.

Kompenserende tiltak.

Slik saken er beskrevet i utbyggers søknad vil Kvinaveien Hytteforening protestere mot den foreslåtte utbyggingen. Vi har påpekt og foreslått en rekke nødvendige tiltak når det gjelder krav til ytterligere utredninger og dokumentasjon. Vi krever at utbygger blir pålagt å utføre disse. Så langt vi kan se vil det likevel bli svært vanskelig for utbygger å etterkomme de kravene som bør gjelde i forhold til den negative påvirkning utbyggingen får for hytteeiernes velbefinnende og investerte verdier. Dette fører uvegerlig til at utbygger må være forberedt på å komme opp med kompenserende tiltak som erstattet bortfallet av de verdier som hytteeierne må gi avkall på ved en eventuell utbygning.

Sola, 7. mai 2009

Etter fullmakt fra styret i Kvinavegen Vel

Arne Wyller Christensen